

Kaupunginhallitus
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Tämä on Helsingin kaupungin vammaisneuvoston hyväksymän asiakirjan allekirjoittamaton sähköinen versio.

Viite: HEL 2022-000811

Asia: Vammaisneuvoston lausunto kaupunkiyhteisen palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman 2022-2025 luonnokseen

Vammaisneuvosto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto valmisteilla olevaan kaupunkiyhteiseen palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman 2022-2025 luonnokseen ja valmisteluun.

Vammaisneuvosto pitää Helsingin palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman luonnosta lähtökohtaisesti hyvänä. Suunnitelmaluonnoksen tekstissä ja esimerkeissä on useasti mainittu vammaisten ja pitkäaikaissairaiden kaupunkilaisten yhdenvertaisuuden huomiointi kaupungin monissa palveluissa. Eri ikäisten ja eri tavoin liikkumis- ja toimimisesteisten; vammaisten ja pitkäaikaissairaiden kaupunkilaisten jäädessä vähemmistöksi kaikissa ikäryhmissä ja palveluissa, heidän moninaisten tarpeidensa huomioiminen läpileikkaavasti kaikissa palveluissa ja yhdenvertaisuuden toimenpiteissä voi kuitenkin helposti jäädä näkymättömäksi.

Yhdenvertaisuus pitää sisällään jokaisen oikeuden olla oma itsensä ja olla osallinen yhteiskunnassamme. Kaupunkilaisilla, joilla on jokin vamma tai pitkäaikaissairaus, heidän osallisuutensa kannalta on keskeistä varmistaa heidän tosiasiallisen yhdenvertaisuutensa toteuttaminen. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan kootuilla kaupungin eri toimialojen moninaisilla eri toimenpiteillä voidaan vaikuttaa yhdenvertaisuuteen, poistaa sosiaalisen ympäristön esteitä ja kompensoida yksilön toimintakyvyn erilaisia rajoitteita. Esimerkiksi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman kaupungin eri toimialojen ja liikelaitosten useiden toimenpiteiden tavoitteena on edistää palvelujen parempaa saavutettavuutta ja helppoa ymmärrettävyyttä; tämä toteuttavaa merkittävästi myös vammaisten ja pitkäaikaissairaiden kaupunkilaisten yhdenvertaisuutta käyttäen palveluja.

Helsingin kaupungin toteuttama [kuntalaiskysely](#) kartoitti helsinkiläisten käsityksiä sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta sekä kaupunkilaisten kokemuksia syrjinnästä ja epäasiallisesta kohtelusta kaupungin palveluissa. Selvityksen tulokset kertovat, että yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen kaupungin palveluissa vaatii kiinnittämään nykyistä enemmän huomiota epäkohtiin.

Kuntalaiskysely ja siitä tiivistetty [artikkeli Kvartti-lehdessä](#) toi esiin myös vammaisten henkilöiden kokemaa takamatkaa yhdenvertaisuuden toteutumisessa

kaupungin palveluissa. Sen vuoksi vammaisneuvosto edellyttää, että kaupungin palvelujen tasa-arvon- ja yhdenvertaisuussuunnitelman eri toimialojen kokoamien toimenpiteiden toteuttamisessa konkretisoidaan paremmin toimimisesteisten, vammaisten ja pitkäaikaissairaiden kaupunkilaisten osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämistä.

Kaupunkistrategian tavoite toteuttaa Helsingissä maailman paras ja yhdenvertaisin paikka oppia edellyttää erityisen huomion kiinnittämistä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan mahdollisuuteen varmistaa vammaisen tai erityistä tukea tarvitsevan lapsen ja nuorten kasvu yhdenvertaiseen osallisuuteen ja työelämään.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kirjaamien kehittämiskohteiden ja toimenpiteiden toteuttamisessa tulee varmistaa, että vammaiset ja erityistä tukea tarvitsevat lapset ja nuoret saavat opetusta yhdenvertaisesti muiden kanssa. Tämä edellyttää opettajien ja koulujen muun henkilökunnan osaamisen lisäämistä mm. esteettömyydestä ja saavutettavuudesta. Lisäksi oppimisen tukea tulee toteuttaa yhteistyössä muiden toimijoiden, kuten vammaispalveluiden ja kuntoutustoimijoiden kanssa. Vammaisneuvosto toivoo myös, että oppilaan tuen tarpeen arvioinnissa ja toteutuksessa kasvatuksen ja koulutuksen toimiala voisi enemmän hyödyntää koko oppimisen polun varrella, niin varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle, nivelvaiheissa kuin oppivelvollisuuden pidentämisessä myös vammaisjärjestöjen osaamista.

Vammaisneuvosto pitää tärkeänä, että kaupunki tekee jatkossakin tiivistä yhteistyötä eri toimialojen välillä eri suunnitelmien toteuttamisessa. Helsingin kaupungin palveluja koskevan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman valmistelun yhteydessä on sovittu, että liikkumisen ja toimimisen esteettömyyttä edistävät toimenpiteet sisällytetään kaupungin esteettömyyslinjauksiin vuosille 2022–2025. Vammaisneuvosto pitää hyvänä, että samoja toimenpiteitä ei kannata ottaa mukaan tähän suunnitelmaan, kun kaupunki raportoi esteettömyyslinjauksien toteuttamisesta erikseen.

Vammaisneuvosto ehdottaa, että tasa-arvon- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimenpidetaulukon asiat avataan tekstinä ja taulukko sijoitetaan liitteeksi, koska suunnitelma on syytä toteuttaa kaikille helposti saavutettavassa muodossa.

Vammaisneuvosto kannustaa toimialoja kunnianhimoisen suunnitelman lukuisten toimenpiteiden toteuttamiseen. Vammaisneuvosto haluaa osallistua kaupungin toimialojen kanssa yhteistyössä edistämään laaja-alaisesti määritellyn saavutettavuuden toteuttamista Helsingin kaupungin palveluissa.

Vammaisneuvoston teemaryhmät seuraavat osaltaan kaupungin sekä fyysisen esteettömyyden, digitaalisen saavutettavuuden että sosiaalisen ja taloudellisen saavutettavuuden toteutumista käyttäjäasiakkaiden näkökulmasta. Vammaisneuvosto esittää, että vammaisneuvoston jäseniä osallistettaisiin aktiivisesti tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimenpiteiden seurantaan esimerkiksi yhteisissä työpajoissa tai seminaareissa.

Sanastoon vammaisuuden ilmiötä avaavia sanoja

Helsingin palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan koottuun sanastoon tulee lisätä vammaisuuden moninaisuuden ymmärrystä helpottavaa sanastoa. Vammaisuus tulee määritellä kuten YK:n yleissopimuksessa vammaisten henkilöiden oikeuksista: ”Vammaisiin henkilöihin kuuluvat ne, joilla on sellainen pitkäaikainen ruumiillinen, henkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä vamma, joka vuorovaikutuksessa erilaisten esteiden kanssa voi estää heidän täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisensa yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa.” Suunnitelmaluonnoksen sanastossa oleva vammaisen henkilön vammaispalvelulain mukainen määritelmä ei ole tähän soveltuva.

Vammaisneuvosto pitää tärkeänä, että suunnitelman sanastossa on viittaus [yleissopimukseen vammaisten henkilöiden oikeuksista](#). Sopimuksessa olevista määritelmistä suunnitelman sanastoon tulee ottaa mukaan myös: ”syrjintä vammaisuuden perusteella”, ”kohtuullinen mukauttaminen” ja ”kaikille sopiva suunnittelu”. Myös yleissopimuksen kielen ja viestinnän -käsitteiden määrittelyt liittyvät yhdenvertaisuuden toteuttamisen edellytyksiin myös kaupungin palveluissa.

Helsingin vammaisneuvosto

Marja Kaitaniemi
puheenjohtaja

Kristiina Karhos
varapuheenjohtaja